

Ambitie Document

periode 2023-2025

23 oktober 2023

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	De context van het BOWA	3
3	Thema's om aan samen te werken	5
3.1	Klimaatadaptatie	5
3.2	Kwetsbaarheid en organisatie	7
3.3	Water en bodem sturend	8
3.4	Evaluatie en vervolg BOWA na 2025	9
4	Thema's met focus op kennisdeling	10
4.1	Waterbeschikbaarheid	10
4.2	Waterkwaliteit	11
4.3	Duurzaamheid	13

1 Inleiding

We bevinden ons wat betreft het waterbeheer middenin bestaande en nieuwe opgaven als gevolg van allerlei ontwikkelingen zoals het aanpassen aan de klimaatverandering, de landbouwtransitie, de energietransitie en de woningbouwopgave. Ook de komst van de Omgevingswet en de Kamerbrief Water en bodem sturend vragen meer onderlinge afstemming tussen de betrokken partijen. De noodzaak om samen te werken aan deze opgaven is groot. Het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV), vijftien gemeenten en drie drinkwaterbedrijven zijn belangrijke partners in de waterketen en het watersysteem binnen het beheergebied van het waterschap.

Voor de regionale uitwerking van het Bestuursakkoord Water (BAW) 2011 is in het verleden intensief samengewerkt door de partijen in de waterketen. In navolging van het BAW ontstond het Bestuurlijk Overleg Water AGV-gebied (BOWA, ondertekening Mantelovereenkomst 14 februari 2013). Het BOWA is een bestuurlijk platform ten aanzien van watergerelateerde taken. In het BOWA worden ambities opgepakt en vertaald naar acties en/of projecten op korte termijn. In dit ambitiedocument staan de ambities van het BOWA voor de periode 2023-2025. Om te komen tot het voorliggende ambitiedocument is het ambitiedocument 2019-2022 (vastgesteld d.d. 29 november 2018) geactualiseerd. Dit maakt het mogelijk voort te bouwen op thema's waarop energie zit. De thema's waar voornamelijk op wordt ingezet, zijn klimaatadaptatie en kwetsbaarheid en organisatie. In het addendum op de mantelovereenkomst (versie d.d. 9 juni 2020) is aangegeven dat het BOWA-ambitiedocument een handvat is met ruimte voor agendering van nieuwe of aanvullende (watergerelateerde) thema's van de BOWA-partners. In het voorjaar van 2023 is daarom geïnventariseerd welke aanvullende wateropgaven opgepakt moeten worden via de regionale samenwerking. Dit zijn de thema's water en bodem sturend, waterbeschikbaarheid en waterkwaliteit.

Het toevoegen van thema's aan dit ambitiedocument bevestigt de noodzaak en het belang om regionaal samen te werken aan watergerelateerde thema's. Tegelijkertijd moeten de genoemde acties ook uitvoerbaar en realistisch zijn voor alle betrokken partijen. In het ambitiedocument wordt daarom de volgende prioritering gehanteerd. De focus ligt op samen werken aan de thema's klimaatadaptatie, kwetsbaarheid en organisatie en water en bodem sturend (hoofdstuk 3). De activiteiten van de andere thema's richten zich met name op kennisdeling (hoofdstuk 4). De reden voor deze indeling is als volgt. Met betrekking tot het thema klimaatadaptatie is afgesproken om regionaal samen te werken volgens de ambities van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). Ook voor het thema kwetsbaarheid en organisatie zijn er lopende activiteiten. De ontwikkelingen rondom het thema water en bodem sturend zijn nieuw. Daarom wordt in de komende periode verkend of het nodig is hierop regionaal samen te werken. Voor de overige thema's krijgen de samenwerkende partijen die al taken oppakken rondom deze onderwerpen, de verantwoordelijkheid hun kennis in te brengen.

2 De context van het BOWA

Voor het goed laten functioneren van de gehele waterketen (drinkwater, inzameling en transport van afvalwater, de zuivering daarvan en het waterbeheer) hebben verschillende partijen verantwoordelijkheden. De algemene doelstelling is een goed werkende robuuste waterketen en watersysteem, die leiden tot helder en schoon (drink)water, droge voeten en een goed en duurzaam leefmilieu.

Riolering en rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) zijn aangelegd om:

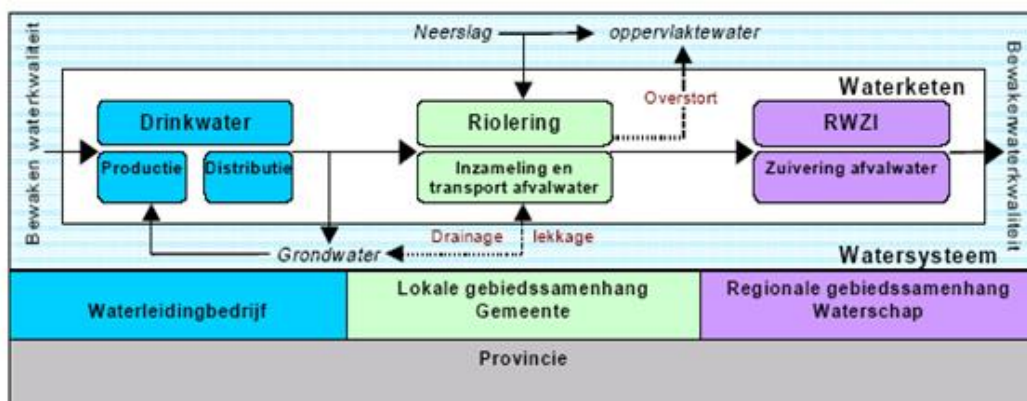
- *de volksgezondheid te beschermen*: riolering zorgt voor verwijdering van afvalwater uit de directe leefomgeving; de zuivering van afvalwater voorkomt onnodige vervuiling van het oppervlaktewater (als bron voor onder andere drinkwater).

- *de kwaliteit van de leefomgeving op peil te houden*: riolering zorgt voor de ontwatering van de bebouwde omgeving door inzameling en afvoer van overtollig regenwater van daken, pleinen, wegen e.d.
- *de bodem, het grond- en oppervlaktewater te beschermen*: de aanleg van riolering en de zuivering van afvalwater in rwzi's (of individuele afvalwaterbehandeling-systemen) voorkomt de directe ongezuiverde lozing van afvalwater op bodem- of oppervlaktewater.

Het watersysteem is door de jaren heen vaak aangepast om beter aan te sluiten bij wensen, beelden en ideeën. Het beheer van de oppervlaktewateren dient twee hoofddoelen:

- *zorgen voor een goede waterkwaliteit*; dit is belangrijk voor het milieu en de leefomgeving. Zo moeten dieren in en rondom het water kunnen leven en kunnen omwonenden aantrekkelijk oppervlaktewater waarderen.
- *zorgen voor goede waterkwantiteit: niet teveel en niet te weinig*; dit is belangrijk voor de ontwatering en het afvoeren van water om te voorkomen dat er overlast ontstaat aan de ene kant en voor het vasthouden en aanvoeren van water bij droogte aan de andere kant. Voldoende waterberging in zowel de steden en dorpen als daarbuiten is van 'levensbelang'.

Drinkwatertransport, distributie en productie hebben als doel het leveren van betrouwbaar drinkwater. Ten behoeve van de volksgezondheid wordt drinkwater geproduceerd en getransporteerd naar de afnemers.

Figuur 2-1: Waterketen en watersysteem

Drinkwaterbedrijven winnen en transporteren ruw water en produceren, transporteren en distribueren drinkwater naar woningen, instellingen en bedrijven. Drinkwaterbedrijven hebben de plicht elke nieuwe bewoner een aanbieding te doen voor aansluiting op het drinkwaternet. Gemeenten hebben de zorgplicht voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater¹ (Wet milieubeheer), doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater en het nemen van grondwatermaatregelen in openbaar gemeentelijk gebied (Waterwet). Ook hebben gemeenten en andere publieke organen conform de Drinkwaterwet de zorgplicht voor de duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening. Gemeenten zamelen stedelijk afvalwater in tot aan het zogenaamde overnamepunt. Alle assets, nodig voor inzameling, transport en verwerking, en gelegen bovenstrooms van een overnamepunt, maken deel uit van gemeentelijke rioolstelsels. Vanaf het overnamepunt heeft het waterschap de zorgtaak om het water te transporteren naar de rwzi's en daar te zuiveren. Het waterschap heeft assets om die zorgtaak uit te voeren: gemalen, transportleidingen en de rwzi's. De drinkwaterbedrijven zijn beheerder van de drinkwaterassets (gemalen en leidingen) die zich bevinden tussen de drinkwaterproductielocaties en de watermeter van de klant. De hoeveelheid aangevoerd drinkwater komt overeen met de afvoer van huishoudelijk afvalwater. De afvoer van stedelijk

¹ Stedelijk afvalwater is huishoudelijk afvalwater of een mengsel daarvan met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander afvalwater

afvalwater uit de gemeentelijke stelsels is in principe gelijk aan de aanvoer naar de rwzi's. Overstortwater, overtollig regenwater en effluent komen terecht in het oppervlaktewater. (Afval)waterketen en watersysteem zijn daardoor onlosmakelijk verbonden en de verantwoordelijke partijen zijn in het realiseren van hun ambities afhankelijk van elkaar (zie figuur 2-1). Samenwerking tussen gemeenten en waterschap is nodig en vastgelegd in Waterwet 3.8. De samenwerking en zorgplicht tussen de partijen inzake de drinkwatervoorziening is vastgelegd in de Drinkwaterwet.

De uitvoering van de watertaken staat steeds meer onder druk. Dit komt onder andere door belangrijke, steeds complexere en grotere opgaven, zoals de klimaatverandering, woningbouwopgave, de energietransitie, het biodiversiteitsherstel en de landbouwtransitie. Er dient bij de inrichting van onze leefomgeving rekening te worden gehouden met het waterbelang en de klimaatbestendigheid daarvan. Niet alles kan meer overal, daarvoor is de beschikbare ruimte te beperkt of niet geschikt. Voor het creëren van een toekomstbestendige leefomgeving is de noodzaak om het (regionaal) waterbelang vroegtijdig te verbinden met andere domeinen essentieel.

3 Thema's om aan samen te werken

In dit hoofdstuk zijn de thema's om aan samen te werken uitgewerkt voor de periode 2023-2025. Dit is gedaan aan de hand van een beschrijving van de thema's met een uitwerking van de ambitie en belangrijkste acties. De thema's hebben onderlinge raakvlakken. De insteek is dat activiteiten die overlap hebben in samenhang worden uitgevoerd.

3.1 Klimaatadaptatie

In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) is het nationale beleid vastgelegd voor de wijze waarop de overheid Nederland aanpast op hevigere regenbuien, hittestress, droogte en overstromingsrisico's als gevolg van klimaatverandering. Dit heet klimaatadaptatie. In 2050 moet de volledige buitenruimte (publiek en particulier) van Nederland klimaatbestendig en daarmee robuust zijn ingericht. De ambitie voor het thema klimaatadaptatie:

Een leefbare en gezonde regio waar het ook de komende eeuw, ondanks of dankzij klimaatverandering, prettig, gezond en veilig wonen, werken en genieten is. Om hieraan invulling te geven, gaan we aan de slag met de volgende ambities:

1. Uiterlijk in 2050 is het AGV-gebied volledig klimaatadaptief ingericht;
2. Vanaf nu is iedere fysieke ingreep klimaatadaptief.

Deze ambitie is afkomstig uit handboek klimaatadaptatie in regio Amstel, Gooi en Vecht (2021)

Acties

1. We geven verdere uitvoering aan het [handboek Klimaatadaptatie in regio Amstel, Gooi en Vecht](#).
  - **Doel:** werken conform het plan-do-check-act-principe. In beeld brengen welke acties uit het handboek geactualiseerd moeten worden. De focus ligt op de praktische toepasbaarheid van klimaatadaptatie in de dagelijkse werkzaamheden van de betrokken partijen. Uitgangspunt is om geen werk dubbel te doen en waar mogelijk aan te sluiten bij lopende initiatieven, zoals MRA bestaande stad klimaatbestendig beheren.
  - **Wat:** gezamenlijk toewerken naar de in het handboek gestelde ambitie.
  - **Resultaat:** geactualiseerde uitvoeringsagenda.
  - **Wie:** themagroep bestaande uit gemeenten, waterschap AGV en PWN.
  - **Financiering:** -

- **Planning:** 2023-2025
2. We bereiden ons voor op de nieuw ronde stresstesten die in 2025 plaatsvinden en de daaropvolgende risicodialogen.
    - **Doel:** in beeld brengen van de gevolgen van klimaatverandering voor wateroverlast, droogte (raakvlak thema waterbeschikbaarheid), hitte, waterkwaliteit, overstromingen en opwarming drinkwater op basis van de klimaatscenario's van het KNMI die in oktober 2023 beschikbaar komen.
    - **Wat:** uitvoeren van een nieuwe ronde stresstest uiterlijk in 2025, waarbij wordt aangesloten op de uitkomsten van (boven)regionale stresstesten.
    - **Resultaat:** centraal ontsloten stresstestkaarten voor de regio die gebruikt kunnen worden voor risicodialogen, lokale adaptatiestrategieën en uitvoeringsprogramma's en bij projecten en gebiedsontwikkelingen.
    - **Wie:** themagroep bestaande uit gemeenten, waterschap AGV en PWN.
    - **Financiering:** nader te bepalen, budget BOWA.
    - **Planning:** voorbereiding 2023-2024, uitvoering in 2024-2025.
  3. We vragen gezamenlijke subsidies aan voor het uitvoeren van klimaatadaptieve projecten in de regio.
    - **Doel:** Verwerven van subsidies om klimaatadaptieve maatregelen te subsidiëren, zoals de derde tranche van de Tijdelijke Impulsregeling Klimaatadaptatie.
    - **Wat:** de gemeenten uit de DPRA-werkregio AGV hebben de mogelijkheid om subsidie aan te vragen. Samenwerking en verdeling budget verloopt via een speciaal opgezette samenwerkingsovereenkomst.
    - **Resultaat:** DPRA-werkregio AGV doet, net als in 2022, in 2023 een Tijdelijke Impulsregeling Klimaatadaptatie bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W). Naast deze lopende aanvragen worden de mogelijkheden van andere subsidies verkend en indien relevant ook voorbereid.
    - **Wie:** themagroep Klimaatadaptatie ISARIZ in samenwerking met kassier gemeente Amstelveen en procesbegeleider.
    - **Financiering:** vergoeding procesbegeleiding en kassiersfunctie vanuit budget BOWA.
    - **Planning:** 2023 aanvraag. In 2023-2028 uitvoering en verantwoording.
  4. We werken samen en delen kennis over (lokale)communicatie en participatiemogelijkheden over klimaatadaptatie. Ook bewustwording over veilig en schoon drinkwater, (drink)waterbesparing en de bijdrage die bewoners, organisaties en bedrijven daaraan kunnen leveren, zijn daarbij een belangrijk onderdeel.
    - **Doel:** samenwerking tussen de partners met als doel om individuele en gezamenlijke projecten en/of campagnes op te zetten om bewoners, organisaties en bedrijven bewust te maken en handelingsperspectief te bieden. Gebruik maken en aansluiten bij reeds beschikbare projecten en/of campagnes.
    - **Wat:** gemeenten doen mee met NK-tegelwippen, samenwerking bij klimaatpleinen van tuincentra behouden, kansen benutten voor klimaatadaptieve maatregelen met woningcorporaties, afstemming over klimaatadaptieve stimuleringsregelingen en het vergroten van het waterbewustzijn bij de consument.
    - **Resultaat:** verschillende acties om het bewustzijn en klimaatadaptief handelen te vergroten.
    - **Wie:** themagroep bestaande uit collega's die werken aan (bewoners)participatie en/of communicatieadviseurs vanuit gemeenten, waterschap en drinkwaterbedrijven.
    - **Financiering:** individuele acties worden gefinancierd door de betreffende partner. Als er behoefte is aan overkoepelende acties, dan kan dan vanuit budget BOWA.
    - **Planning:** 2023-2025.

5. We delen kennis over de implementatie en borging van de intentieovereenkomsten klimaatadaptief bouwen ([MRA](#) en [Utrecht](#)), [convenant duurzaam bouwen](#) en [de landelijke maatlat](#).
  - **Doel:** stimuleren dat de partijen in de regio klimaatadaptieve afspraken verankeren in hun beleid en in hun praktijk toepassen.
  - **Wat:** ondersteuning en platform bieden voor kennisuitwisseling over borging door bijvoorbeeld het organiseren van een themabijeenkomst en het delen van goede voorbeelden.
  - **Resultaat:** de betrokken partijen in de regio hebben de klimaatadaptieve afspraken verankerd in hun beleid en passen dit toe in hun bouwplannen.
  - **Wie:** themagroep bestaande uit gemeenten en waterschap.
  - **Financiering:** -
  - **Planning:** 2023-2025.

3.2 Kwetsbaarheid en organisatie

Het gebruik maken van elkaars sterke punten begint met het weten wat je BOWA-partners doen. Kennisontwikkeling en kennisdeling tussen de BOWA-partners is daarom belangrijk. Dit vergroot de betrokkenheid van alle partijen voor alle taken in het waterbeheer, ook als andere overheden of organisaties daarvoor primair verantwoordelijk zijn. Bovendien maakt dit het mogelijk om gezamenlijk tot goede oplossingen te komen, waarbij rekening wordt gehouden met eenieders lokale situatie. Ook trekken we samen op om ons vakgebied uit te dragen aan jongeren. Goed beheer zorgt voor de juiste kwaliteit van de assets (assetmanagement), acceptabele risico's en een optimaal functioneren tegen de laagste maatschappelijke kosten. Door samen te werken op dit thema kan kennis worden uitgewisseld, kunnen best practices worden gedeeld en kan efficiëntie worden behaald bij bijvoorbeeld het meten en monitoren. De ambitie voor het thema kwetsbaarheid en organisatie:

Meer gebruik maken van elkaars sterke punten, zodat de innovatieve slagkracht vergroot en de kwetsbaarheid vermindert. Hoe slimmer we hiermee omgaan, des te minder werkzaamheden nodig zijn en des te lager de kosten zullen zijn. Ook creëren we een aantrekkelijke werkomgeving voor jongeren in het waterdomein, zodat we ook in de toekomst voldoende slagkracht hebben om te werken aan onze water- en klimaatopgaven.

Acties

1. Kansen verkennen voor gezamenlijk aanbesteden. In het verleden is gezamenlijk aanbesteden succesvol geweest. Gezamenlijk aanbesteden maakt ons een betere opdrachtgever. Door aanbestedingen aan elkaar over te laten, besparen wij tijd. In de komende periode geven we minimaal invulling aan twee trajecten. Dit zijn:
  - a. We ontwikkelen een gezamenlijk meet- en monitoringsprogramma waarin mogelijkheden en onmogelijkheden zichtbaar worden, inclusief een afweging van nut en noodzaak.
    - **Doel:** het (structureel) opbouwen van kennis en ervaring over de watercyclus én het verzamelen van informatie over (het functioneren van de onderdelen van) de watercyclus in de regio. Dit, als basis voor het nemen van (evt. gezamenlijke) investeringsbeslissingen in de watercyclus door BOWA-partners.
    - **Wat:** om de gezamenlijke aanpak als project vorm te geven, is gekozen voor het opzetten van een regionaal projectteam van analisten (verder projectteam) bij Waternet. In eerste instantie bestaat het team uit een persoon. We bekijken hoe het traject loopt. Indien alle partijen het wenselijk vinden, vormen we een projectteam bestaande uit meerdere personen.

- **Resultaat:** uitvoeren van jaarplan meten & monitoren waarin staat hoe het projectteam de regio kan ondersteunen op het vlak van databeheer, data-analyses, informatievoorziening en/of onderzoeken.
  - **Wie:** gemeenten en Waternet.
  - **Financiering:** de jaarlijkse exploitatiekosten van het projectteam worden gefinancierd door deelnemende partijen.
  - **Planning:** 2023 voorbereiding, 2024-2027 uitvoering.
- b. We actualiseren de huidige overeenkomst voor het regionaal grondwatermeetnet.
- **Doel:** het in stand houden van een regionaal grondwatermeetnet. De huidige overeenkomst loopt af in november 2025.
  - **Wat:** een gezamenlijke aanpak om de aanbesteding te doorlopen.
  - **Resultaat:** een nieuw grondwatermeetnet waarmee we jaren vooruit kunnen.
  - **Wie:** gemeenten en Waternet.
  - **Financiering:** de kosten voor de voorbereiding worden gedekt door het BOWA. De deelnemers afzonderlijk zorgen voor de dekking van het grondwatermeetnet op hun grondgebied.
  - **Planning:** 2024 voorbereiding, 2025 uitvoering.
2. Kansen worden benut om trainees, stagiairs en minorstudenten te enthousiasmeren om werkzaamheden uit te voeren voor BOWA-leden.
- **Doel:** creëren een aantrekkelijke werkomgeving voor young professionals.
  - **Wat:** actieve deelname aan de HvA-minor Klimaatbestendige stad door projecten aan te dragen uit het BOWA-gebied en door concrete watergerelateerde vraagstukken te definiëren waarover trainees en stagiaires ons kunnen adviseren.
  - **Resultaat:** het BOWA is een platform om de resultaten te delen.
  - **Wie:** individuele partijen, LT en programmamanager BOWA.
  - **Financiering:** -
  - **Planning:** 2023-2025.
3. Met elkaar beschikken we over veel kennis en ervaring. Waar de ene partij vooroploopt, kan een andere soms wat hulp gebruiken en vice versa.
- **Doel:** ervaring en kennis delen binnen het netwerk.
  - **Wat:** via het BOWA en de ISARIZ-overleggen wordt geïnventariseerd welke kennisvragen er zijn en wordt actief ingezet op kennisdeling. De thema's die beschreven zijn in hoofdstuk 4 zijn hiervan een belangrijk onderdeel. Kennisdeling vindt plaats via BOWA en ISARIZ-vergaderingen en/of via andere middelen en platforms zoals nieuwsbrieven, webinars, het doorsturen van rapporten, bijeenkomsten et cetera.
  - **Resultaat:** het laten stromen van kennis op ambtelijk en bestuurlijk niveau. Het delen van kennis creëert meer betrokkenheid.
  - **Wie:** LT, voorzitter ISARIZ en programmamanager BOWA.
  - **Financiering:** budget via BOWA.
  - **Planning:** 2023-2025.

3.3 Water en bodem sturend

In november 2022 stuurde de minister van Infrastructuur en Waterstaat een [brief](#) naar de Kamer, met een uiteenzetting om water en bodem sturend te laten zijn bij beslissingen over de ruimtelijke inrichting van ons land. Lange tijd konden we in Nederland het water- en bodemsysteem aan onze wensen aanpassen. Maar nu lopen we steeds vaker tegen de grenzen aan van dit systeem. Zo is genoeg goed (drink)water niet meer vanzelfsprekend en staat de waterkwaliteit onder druk. Bovendien zet het veranderende klimaat alles op scherp. In de brief staan diverse structurerende keuzes. Veel van deze keuzes zijn randvoorwaarden waarmee overheden samen met alle betrokken partijen een gebiedsgerichte aanpak kunnen opstellen. Dit

is maatwerk per gebied. In de komende periode wordt steeds duidelijker wat water en bodem sturend betekent voor het AGV-gebied en wat naast de huidige thema's kan worden opgepakt via het BOWA. De inzet voor het thema water en bodem sturend is dus met name verkennend:

De BOWA-partners krijgen inzicht in en raken bekend met water en bodem sturend. Door het delen van kennis en voorbeelden van binnen en buiten het samenwerkingsverband leren wij hoe water en bodem sturend als ontwerpend principe bij ruimtelijke ontwikkelingen kan worden gebruikt.

Acties

1. We zorgen dat de [geschiktheidskaart water en bodem sturend voor woningbouw AGV](#) en/of andere soortgelijke kaarten bekend zijn bij de betrokken partijen en bespreken hoe we de geschiktheidskaart kunnen toepassen.
  - **Doel:** BOWA-partners krijgen meer inzicht, creëren dezelfde taal en raken beter bekend met de toepassing van water en bodem sturend.
  - **Wat:** regionale sessies waarin de toepassing van de geschiktheidskaart centraal staat.
  - **Resultaat:** inzicht in de toepassing van geschiktheidskaarten en het faciliteren van gesprekken hierover tussen collega's uit het water- en ruimtelijke orderingsdomein.
  - **Wie:** themagroep in samenwerking met leeragenda.
  - **Financiering:** -
  - **Planning:** 2023-2024.
2. We delen kennis en regionale voorbeelden over de toepassing van Water en bodem sturend in het AGV-gebied (zoals het [Ontwerpend onderzoek Toekomstbestendige Heuvelrug Gooi en Vechtstreek](#) en de ontwikkelingen bij het [Deltaprogramma Centraal Holland](#)) en daarbuiten.
  - **Doel:** BOWA-partners krijgen meer inzicht en raken beter bekend met water en bodem sturend.
  - **Wat:** presentatie tijdens ISARIZ en BOWA-bijeenkomsten.
  - **Resultaat:** meer kennis over toepassing water en bodem sturend.
  - **Wie:** themagroep.
  - **Financiering:** -
  - **Planning:** 2023-2024.

3.4 Evaluatie en vervolg BOWA na 2025

De voortgang van de acties wordt periodiek bijgehouden en in beeld gebracht. Terugkoppeling hierover vindt periodiek plaats via het BOWA-overleg. De mantelovereenkomst (2013), het addendum Toekomstvisie BOWA (na 2020) en de brief Participatie van drinkwaterbedrijven in het BOWA vormen de basis voor de huidige samenwerkingsafspraken. In het addendum is opgenomen dat uiterlijk eind 2025 de samenwerking van het BOWA wordt geëvalueerd.

Actie

1. Uitvoeren van een evaluatie van het samenwerkingsverband BOWA
  - **Doel:** eenduidig beeld van de succesfactoren en de meerwaarde van de samenwerking BOWA.
  - **Wat:** in de evaluatie worden de opgeleverde resultaten en de voortgang van de benoemde acties in beeld gebracht. Op basis van deze evaluatie bepalen we of we op de goede weg zijn en waar we nog extra energie op moeten inzetten.
  - **Resultaat:** evaluatie van de samenwerking met een advies voor de vervolgaanpak.
  - **Wie:** LT en programmamanager BOWA.

- **Financiering:** budget BOWA.
- **Planning:** voorbereiding 2024, uitvoering in 2025.

4 Thema's met focus op kennisdeling

In dit hoofdstuk zijn de thema's uitgewerkt waarover de samenwerkende partijen in de periode 2023-2025 kennis uitwisselen. Dit is gedaan aan de hand van een beschrijving van de thema's met een uitwerking van de ambitie en de belangrijkste kennisdelingsaspecten. Daarbij wordt aangegeven welke partij verantwoordelijk is voor het inbrengen van de kennis.

4.1 Waterbeschikbaarheid

Het woord 'Waterbeschikbaarheid' zegt het al, dit gaat over de beschikbaarheid van water. Waterbeschikbaarheid is het inzicht in de beschikbaarheid van zoet water onder normale en droge omstandigheden - nu en in de toekomst - én de inzet die daarvoor door de overheid wordt geleverd. Het gaat om de beschikbaarheid van grond- en oppervlaktewater. De grootgebruikers van zoet water (landbouw, industrie, drinkwaterbedrijven, etc.) weten hierdoor wat ze van de overheid kunnen verwachten en waar hun eigen verantwoordelijkheid ligt. Dit inzicht helpt om investeringsbeslissingen te kunnen nemen en biedt dus een handelingsperspectief. Naast de kwantiteit is ook de kwaliteit van belang. Er zijn veel ontwikkelingen, zowel fysieke als beleidsmatige, die gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven raken die de beschikbaarheid van water onder druk zetten. Dit betreffen verdelingsvraagstukken of vraagstukken die zijn gerelateerd aan de ruimtelijk inrichting. Denk hierbij aan het vergroenen van de openbare ruimte in het kader van klimaatadaptatie, de toenemende drinkwatervraag of de opgave om veenweidegebieden te vernatten.

In de kamerbrief water en bodem sturend wordt beschreven dat het bodem-watersysteem een doorslaggevende rol moet spelen in de inrichting van Nederland om bestand te zijn tegen klimaatveranderingen. In de kamerbrief zijn diverse doelen beschreven, die nog niet verder zijn uitgewerkt in concrete maatregelen die op dit moment (op lokale schaal) toepasbaar zijn. Daarnaast heeft het RIVM in april 2023 een alarmerend rapport uitgebracht over de waterbeschikbaarheid voor de bereiding van drinkwater tot 2030. Het Deltaplan Zoetwater 2022-2027 van het Deltaprogramma heeft als doel Nederland weerbaar te maken tegen zoetwatertekort in 2050. De opgave is een gezond en evenwichtig (grond)watersysteem in stand te houden en te bevorderen, cruciale gebruiksfuncties te beschermen en het beschikbare zoetwater effectief en zuinig te gebruiken. Dit is vastgelegd en uitgewerkt in de Deltabeslissing Zoetwater. De ambitie voor het thema waterbeschikbaarheid:

Gezamenlijk en tijdig inspelen op de ontwikkelingen, zowel fysieke als beleidsmatige, die de beschikbaarheid van water in de AGV-regio onder druk zetten. In eerste instantie zetten we in op inventariseren en kennisdeling.

Acties

1. Kennis delen over de drinkwaterbeschikbaarheidsontwikkelingen in het AGV-gebied. De vraag naar drinkwater stijgt doordat de bevolking groeit, de economische activiteit toeneemt, de temperatuur stijgt en periodes van droogte toenemen. Daarom zijn nieuwe bronnen nodig. In het project WAAG (Water Aanvoer en Aanvulling in 't Gooi) onderzoeken PWN, Vitens en Waternet aanvullende drinkwaterbronnen in de regio. Door kennisdeling over het project WAAG in het BOWA kan er worden geleerd van de samenwerking en kan er vanuit regionaal oopgunt worden meegedacht of alle stakeholders worden meegenomen.

- **Doel:** kennis delen over het project WAAG en andere soortgelijke relevante activiteiten van de drinkwaterbedrijven in het AGV-gebied.
  - **Wat:** themabijeenkomst organiseren of agendering via bestaande overleggen.
  - **Resultaat:** begrip van het project WAAG en inzicht in de impact op de drinkwaterbeschikbaarheidsopgaven in de omgeving.
  - **Wie:** drinkwaterbedrijven.
  - **Financiering:** -
  - **Planning:** 2024-2025.
2. Kennis delen over het beleid van drinkwaterbedrijven voor grootzakelijke verbruikers voor een beeld van de impact hiervan op de betrokken organisaties in het BOWA. Door deze kennis te delen kan onder andere inzicht worden verkregen of een gezamenlijk onderzoek naar meer regie op de vestiging van grootzakelijke gebruikers is nodig is.
- **Doel:** in het BOWA kennis delen over de stand van zaken van de omgang met de industrie.
  - **Wat:** themabijeenkomst organiseren of agendering via bestaande overleggen.
  - **Resultaat:** begrip over beleid, inzicht in de impact en hoe deze op te vangen.
  - **Wie:** drinkwaterbedrijven met input van gemeenten en waterschap.
  - **Financiering:** -
  - **Planning:** 2024-2025.
3. Kennis delen en bewustzijn creëren bij de partners over de watervraag, de waterkwaliteit, en het watersysteem in relatie tot de waterbeschikbaarheid. Het startpunt is begrip te krijgen voor elkaars belangen en keuzes in situaties over waterbeschikbaarheid. Dit helpt om beter op elkaar af te kunnen stemmen en aan te sturen op slimmere keuzes over waterbeschikbaarheid gezien vanuit de hele waterketen.
- **Doel:** kennisuitwisseling en ontwikkeling van wederzijds begrip.
  - **Wat:** het organiseren van themabijeenkomsten (zoals risico's van droogte en verzilting) of agendering via bestaande overleggen.
  - **Resultaat:** begrip voor elkaars situatie, waardoor we betere gezamenlijke keuzes maken.
  - **Wie:** Gemeenten.
  - **Financiering:** -
  - **Planning:** 2024-2025.
4. Kennis delen over de verhoging van de grondwaterstand naar 20-40 cm onder maaiveld in van het veenweidegebied naar aanleiding van de brief Water en bodem sturend. Het implementeren van deze maatregel vraagt maatwerk per gebied. Daarnaast zijn landelijk en bovenregionaal uitspraken en oplossingen nodig, bijvoorbeeld over de toenemende kans op wateroverlast en over mogelijke zoetwaterbronnen.
- **Doel:** kennis over het proces van vernatting van de veenweide in het AGV-gebied delen (indien van toepassing).
  - **Wat:** agendering via bestaande overleggen of eventueel themabijeenkomst organiseren.
  - **Resultaat:** inzicht in eventuele vervolgacties voor de vernatting van het veenweidegebied tussen de betrokken partijen via het BOWA-verband.
  - **Wie:** waterschap.
  - **Financiering:** -
  - **Planning:** 2024-2025.

4.2 Waterkwaliteit

In 2027 moeten we voldoen aan de doelstellingen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Alle KRW-waterlichamen moeten dan over een goede ecologische toestand beschikken. Om dat te bereiken moet uitvoering worden gegeven aan de maatregelen uit de Stroomgebiedbeheerplannen. Overheden (bestuurslagen) hebben een gezamenlijke

verantwoordelijkheid voor de uitvoering van die maatregelen. Welke organisatie voor een maatregel aan de lat staat, hangt af van bevoegdheden en wettelijke verantwoordelijkheden. In stedelijk gebied zijn maatregelen vooral gericht op het verminderen van de invloed van afvalwater op oppervlaktewater, groenbeheer dat rekening houdt met waterecologie en menselijk gedrag dat ruimte geeft aan ecologische ontwikkeling. Ook voor de zogenaamde overige wateren (die niet zijn aangewezen als KRW-waterlichamen) gelden doelstellingen.

In veel van de wateren is een achteruitgang te zien in de toestand. Veel plant- en diersoorten zijn daar verdwenen. Het resultaat is een onaantrekkelijke leefomgeving. Er zijn te veel locaties met troebel water, monotone en woekerende oevervegetatie, algenbloei in de zomer, dode vissen en stinkend water. De biodiversiteit is hard achteruitgegaan. En ook de drinkwatervoorziening staat hierdoor onder druk. De gemeenten en het waterschap hebben elkaar nodig om gezamenlijk de kwaliteit te verbeteren. Het verbeteren van de ecologische waterkwaliteit vraagt om een andere manier van werken (inrichten en beheren). Het vraagt om een andere strategie, waarbij ook gekeken moet worden naar hoe doelstellingen bereikt kunnen worden, rekening houdend met andere omgevingsbelangen (zoals de vermindering van hittestress, bomen in de openbare ruimte en kosten). Het BOWA kan daarin meerwaarde bieden door kennis en ervaring te delen.

Verder blijkt op basis van de ruime ervaring die is opgedaan sinds de KRW (in 2000) in werking is getreden, dat bronaanpak een belangrijke sleutelfactor is om de ecologische waterkwaliteit te verbeteren. Dit maakt dat het terugdringen van overstorten en foutieve aansluitingen de komende periode om aandacht vraagt. Ook op dat gebied kunnen we stappen zetten door kennis en ervaring te delen. De ambitie voor het thema waterkwaliteit:

Uiterlijk in 2027 is het KRW-maatregelenpakket (zoals opgenomen in het derde Stroomgebiedbeheerplan voor het stroomgebied van de Rijn) uitgevoerd, met als doel het realiseren van een goede ecologische toestand in de 41 waterlichamen binnen het AGV-gebied. Ook wordt ingezet op het behalen van de doelen voor de overige wateren, zoals vastgelegd in de Provinciale programma's. De BOWA-partners hebben hierin eigen bevoegdheden, wettelijke taken en verantwoordelijkheden, maar zetten in op samenwerking om deze ambities te behalen. In eerste instantie zetten we in op inventariseren en kennisdeling.

Acties

1. We delen kennis over uitgangspunten voor de inrichting en het beheer van openbaar stedelijk gebied, met het oog op het verbeteren van de ecologische waterkwaliteit in oppervlaktewateren.
  - **Doel:** het creëren van een breed gedragen en uniform beeld van inrichtings- en beheerprincipes die in het openbare stedelijke gebied en bij nieuwbouwwontwikkelingen kunnen worden toegepast. Het gaat hierbij om zowel de ruimtelijke inrichting van gebieden, de wijze van omgang met afvalwater- en hemelwaterstromen, als het beheer hiervan. Het overzicht kan op termijn eventueel worden uitgewerkt in de vorm van een handboek, die gemeenten in hun lokale beleidsprogramma's kunnen verankeren middels een verwijzing.
  - **Wat:** themabijeenkomst organiseren of agendering via bestaande overleggen voor het verkrijgen van een gedeeld beeld en een gezamenlijke visie op maatregelen in stedelijk gebied om de ecologische waterkwaliteit te verbeteren.
  - **Resultaat:** een basiskennisniveau over waterkwaliteit in relatie tot de uitgangspunten voor de inrichting en het beheer van openbaar stedelijk gebied. Eventueel kan dit resulteren in een toepasbaar handboek met maatregelen waar de BOWA-partners direct mee aan de slag kunnen bij de inrichting en de uitvoering van het beheer van de

- openbare ruimte en die zij kunnen overnemen in beleidsprogramma's onder de Omgevingswet.
- **Wie:** waterschap in samenwerking met gemeenten.
  - **Financiering:** -
  - **Planning:** 2023-2025.
2. We delen kennis over de mogelijkheden om – in gebieden waar vermoedens zijn dat foutieve rioolaansluitingen een belangrijke bron zijn van een slechte waterkwaliteit – praktijkonderzoek te doen.
- **Doel:** kennis en ervaring delen met betrekking tot onderzoek naar foutieve aansluitingen. Eventueel kan dit gedaan worden met behulp van studenten, waardoor wij hen tevens kennis kunnen laten maken met de watersector en enthousiasmeren voor een baan in de publieke sector (sluit aan bij de ambities paragraaf 3.2)
  - **Wat:** themabijeenkomst organiseren of agendering via bestaande overleggen.
  - **Resultaat:** meer inzicht in foutaansluitingen en het doen van onderzoek bij bronnen van de slechte waterkwaliteit.
  - **Wie:** themagroep bestaande uit gemeenten en waterschap.
  - **Financiering:** -
  - **Planning:** 2023-2025.

4.3 Duurzaamheid

Duurzaam denken en doen is natuurlijk het streven van onze regionale samenwerking. In onze organisaties worden grondstoffen benut en wordt energie gebruikt voor bijvoorbeeld onze gemalen. Ook in het werkveld water kan daardoor een wezenlijk verschil worden gemaakt in ons streven naar een duurzame toekomst. Voor onze samenwerking is de kernvraag: hoe kunnen we de beleidsmedewerkers, beheerders en uitvoerders helpen om het gewenste verschil te maken? Gelukkig wordt lokaal, regionaal en nationaal op verschillende manieren gewerkt aan de benodigde duurzame handvatten. De Metropoolregio Amsterdam (MRA) is bijvoorbeeld actief op het gebied van circulaire economie en Stichting RIONED werkt specifiek aan een duurzame stedelijk watersector. Onze inzet voor het thema duurzaamheid:

Er is veel kennis beschikbaar en er wordt al samengewerkt op het gebied van duurzaamheid. We hoeven daarom niet zelf het wiel uit te vinden. We ontsluiten relevante kennis via de initiatieven en onderzoeken van buiten onze samenwerking. Ook leren we van elkaars ervaringen.

Actie

1. We inventariseren welke platformen en initiatieven buiten onze samenwerking bezig zijn met duurzaamheid in de watersector en passen deze kennis toe in ons overleg.
- **Doel:** relevante kennis over duurzaamheid delen in het BOWA.
  - **Wat:** themabijeenkomst organiseren of agendering via bestaande overleggen agenderen.
  - **Resultaat:** ontsluiten relevante kennis over duurzaamheid.
  - **Wie:** inbreng vanuit gemeenten, waterschap en drinkwaterbedrijven.
  - **Financiering:** -
  - **Planning:** 2024-2025.